

Vejledning ved regulering med prisindeks

Danmarks Statistiks forskellige prisindeks anvendes i stort omfang til regulering af beløb i kontrakter og andre former for aftaler. Ved at regulere et beløb med et prisindeks tages der højde for prisudviklingen.

Generelle retningslinier Nedenfor følger nogle generelle retningslinier i forbindelse med anvendelse af prisindeks til regulering i kontrakter:

1. Definer så klart som muligt hvilket beløb eller hvilken betaling, der skal reguleres.
2. Angiv præcist hvilket indeks, der skal anvendes til regulering. Angiv hele navnet på indekset, så misforståelser undgås. Fx "Danmarks Statistiks samlede forbrugerprisindeks" eller "Indeks for forbrugsvarer i alt, danske varer, fra Danmarks Statistiks Prisindeks for indenlandsk vareforsyning".

Evt. kan der tilføjes "...eller et tilsvarende officielt indeks, som erstatter det nævnte indeks og som måler den samme prisudvikling".
3. Angiv fra hvilken periode, reguleringen skal ske. Det vil som regel være en måned eller et år. Ved angivelse af en måned er det vigtigt ikke blot at skrive indekset pr. maj, da der kan være tvivl om, om det er indekset for maj måned eller det indeks, der er offentliggjort i maj måned (som vedrører april).
4. Angiv hvor ofte beløbet skal reguleres. Reguleringen sker som regel med et fast interval, fx halvårligt eller årligt, som er det mest almindelige.
5. Angiv hvordan reguleringen skal beregnes. Almindeligvis skal beløbet ændres proportionalt med ændringen i prisindekset mellem to perioder, det vil sige at beløbet skal reguleres med den procentvise udvikling i prisindekset. Angiv også hvor mange decimaler, der skal benyttes, hvis beløbet skal reguleres med den procentvise udvikling i prisindekset. Det mest almindelige er at anvende én decimal, fx 2,3 pct.
6. Indeks for detaljerede varegrupper er behæftet med større statistisk usikkerhed end det samlede prisindeks. Samtidig svinger de detaljerede prisindeks typisk mere over tid end det samlede prisindeks, og sæsonen er ikke nødvendigvis stabil fra år til år. Der kan tages højde herfor ved at regulere med et prisindeks for en bredere gruppe af varer eller tjenester, eventuelt det samlede prisindeks.
7. Ofte anvendes den gennemsnitlige årlige ændring i prisindekset til regulering. Det vil sige ændringen fra ét års gennemsnit til næste års gennemsnit. Man kan selv beregne den gennemsnitlige årlige ændring på grundlag af de offentliggjorte indeks. For det samlede forbrugerprisindeks og nettoprisindeks offentliggøres den gennemsnitlige årlige ændring på www.dst.dk/priser.

Eksempel på regulering af beløb

Det mest almindelige er, at der i en kontrakt indgår et beløb, som skal reguleres med et prisindeks. Hvis fx et beløb på 1.000 kr. skal reguleres med udviklingen i det samlede nettoprisindeks fra januar 2003 til januar 2004, kan reguleringen beregnes på to måder.

1. Man kan beregne den procentvise ændring og tillægge ændringen det beløb, som skal reguleres:

Samlet nettoprisindeks for januar 2003 = 105,8

Samlet nettoprisindeks for januar 2004 = 107,4

Procentvis ændring = $(107,4 - 105,8) / 105,8 = 0,015 = 1,5$ pct.

Ændring i kr. = 1.000 kr. * 0,015 = 15 kr.

Reguleret beløb = 1.000 kr. + 15 kr. = 1.015 kr.

2. Det regulerede beløb kan beregnes ved at gange det oprindelige beløb med indekset i den seneste periode og dividere med indekset i udgangsperioden:

Reguleret beløb = $1.000 \text{ kr.} * 107,4 / 105,8 = 1015 \text{ kr.}$

Indeks med forskellige basisår

Det kan undertiden være nødvendigt at sammenligne indeks med forskellige sammenligningsperioder, fx forbrugerprisindekset opgjort med henholdsvis 2000=100 og 1980=100. På www.dst.dk/priser under supplerende information ligger en vejledning i kædning af indeks med forskellige referenceperioder.

Danmarks Statistiks rolle og ansvar

Hvilket indeks og hvilke metoder, der benyttes til regulering af et beløb er alene op til de parter, der indgår kontrakten eller aftalen. Danmarks Statistik påtager sig ikke juridisk eller økonomisk ansvar for anvendelse af prisindeksene. Danmarks Statistik kan bistå med information om prisindeksene og hjælpe med statistiske spørgsmål, men det sker uden ansvar for Danmarks Statistik.